

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 korona.
Éves rész ár 4 fill.

MEGJELENIK HETENKÉNT LEVSZER:
pénteken és minden törvény-
hatóság hivatali ügyvitelét
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓVIVATAL
Városi könyvtomda-vállalat
irodájában.

Idé küldendők a kéziratok és előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVTOMDA-VÁLLALAT.**

Válasz dr. Verusnak „Tisztviselők adóssága” cz. cikkelyére.

Dececs lapja legutóbbi számainak vezetőcikkelye a tisztviselő adósságával foglalkozik. Mivel pedig a cikkelyről azon óhaját tejezi ki, hogy szerencsés, ha mások is hozzájárulának ezen kérdéshez, szerkesztő uralm szíves beleegyezésével a következőkben mondom el a cikkely tartalmára vonatkozó nézeteimet, előre bocsátva, hogy nem vagyok tisztviselő és így részrehajlás nélkül íteltem meg a tisztviselő és pedig első sorban a közigazgatási tisztviselő helyzetét:

Modern közigazgatásunk igen sok irányu tudást és becsület munkát kíván a tisztviselőktől és én dicséret nélkül állítom, hogy a tisztviselő nagy zöme ki is veszi részét a munkából. Joggal megérdemelnék tehát, hogy munkájukat tisztessen fizessek nemcsak azért, mivel már az írás szerint is: a munkás méltó az ó béreire, hanem azért is, mivel a tudás, a szorgalom és a közjóra való törekvés méltán várhat nemcsak erkölcsi, hanem anyagi elismerést is. És ezzel a jogos óhaját szemben azt látjuk, hogy míg az állami, de főleg a magánisztviselőknek és hivatalnokoknak meg van a fokozatos előfőtetésük rangban és fizetésben, addig a közigazgatási tisztviselő legnagyobb része egész életén keresztül egy fizetést húz, sok esetben ki van zárva a választás kiszámíthatatlan esélyeinek és legyen bár tudása mély, szorgalma ernyedetlen, becsületessége példaszertű, ha nem tudja hatalmába keríteni a népszerűséget, nem képes előre menni sem rangban, sem anyagi javadalmazásban.

Ennek egyik oka abban is rejlik, hogy a közigazgatás választott tisztviselőinél még mindig nagy szerepet játszik a politika. Verünkben van a politizálás és politizálunk nemcsak a fórumon, hanem a bizottsági közgyűléseken is, főleg mikor választásokról van szó. Ritkán nézik a választók a megválasztandók egyéni értékét, hanem aszerint emelik fel, vagy ejtik, amilyen politikai párthoz tartozik. És ebben a szokásban vétkes valamennyi politikai párt és éppen azért, aki a tisztválasztásoknál minden tekintetben az igazságságot keresi, az ugyan nem fogja azt megtalálni sohasem.

A népszerűség vadászata természetesen hozzájáró a tisztviselő énjéhez, nemes büszkeségük fetőrik a kenyér után való küzdelemben és a választó később hetykén dicsékedik azzal, hogy hogyan és miképpen kiléncelt az egyik-másik megőrült állás után esenkedő aspiráns nála szavazatért. És én nem veszem rossz néven egyik-másik tisztviselőnek megalkodását, mert látom és tapasztalom, hogy ebben a sivár világban a streberség a legjobb ajánlólevél és a latin mondas: *mandus vult decipi, ergodecipiatue*

sohasem vált igazabbá, mint mostanság. A sógorság, atyafiság, komaság még mindig érvényesülnek a választási rendszernél és aki azt tagadja, az ellentmond a szembeszökő igazságnak.

Sokszor elgondolkoztam afelött, hogy a mai viszonyok között egy sokat tanult, egyetemert, főiskolát végzett, doktorátust tett fiatal ember micsoda kába reménységgel válasszja életpályáját a közigazgatási pályát, hol a némes ambícióknak csak ritkán nyílik tér és a legtöbb esetben csak tülekedéssel, máskor elveinek feláldozásával, meggyőződésnek koporsóba tételével tud előre haladni. Nem csoda aztán, ha valódi értékeinek tudatában és mellőztetése felett érzett bánatában egy irógéppé válik, mely lekopogja naponként azt az öt-hat órai munkáját minden szeretete nélkül az eszménynek...

Mivel pedig a legtöbb ember családalapításra és békes otthonra törekszik, a közigazgatási tisztviselő is abban a reményben, hogy majd csak halad hivatali tisztességben és fizetésben, megházasodik, családot alapít. Az ifju mindent rózsás színben lát és mikor a szerelmem mindenható érzése belopja magát szívébe, nem látja amaz árnyakat, melyek jövőjének egét befelhőzik.

Az álomból azonban hamar felebred... Már többen kérnek tőle kenyeret... Most már kevés a fizetés és ő a ranglétrán még mindig alul van és fizetése csodálatos makacsságot tanúsít az emelkedésben. A jobbműdo ember, a jobb javadalmazású és talán éppen azért kevesebb dolgu tisztviselőtársa vigasztalásúl azt mondja panaszaira, hogy huzza össze magát és csak addig nyújtózkodjék, ameddig a takaró er. Ilyen kedves vigasztalásokban gyakran van része és annyi tanácsadó ajánlja csodaszereit, hogy már nem is panaszokból, hanem futva menekül jők sorsban levő társai köréből... Mert az ember legtöbb esetben annál szívtelenebb, minél gazdagabb, marokszámra szórja elébed tanácsait és ezzel azt hiszi, hogy megnyugtat. És ha nem vagy hajlandó éhes gyomrodba bevenni sőtalan tanácsait, eldicsekszik vele, hogy így és amugy kívánt rajtat segíteni és kimondja feletted nagyképen az ítéletet, hogy nem lehetett rajtat segíteni... És mivel olyan bolond világot élünk, hogy a gazdag embernek mindig igaza van, elhiszik annak a képnél valódságát, amit rólad festett duvva ecsettel és a nem gondolkozó, látni nem akaró, a valódi okokat nem kereső és a felületes ítéleteket szinigasszág gyanánt kapkodó emberek előtt el vagy áztatva azon egy bűnödért, hogy tudásod és munkád után több anyagi jutalmat vársz és többre mered magadat tartani a protekcióz, még a betétvetést is aig ismerő kéltáru szanaraknál...

No, de térjünk a dologra. Annyi szent igaz, hogy a közigazgatási tisztviselő, hacsak magánvagyonuk nincs,

¹ Nagyon szívesen. Szerkesztő.

adósság nélkül nem élhetnek. Az első adósságot megcsinálni könnyű, de mint egy bölcs államférfi mondja, kifizetni már nehéz. És én tudom, mert sok nagyrabecsült barátom van a közigazgatási tisztviselők között, hogy csak elvéve van köztük olyan, akinek nincs adóssága. Nem is kárhoztatom őket, mert látom fizetésük csekélységét és azokat a kötelezettségeket, melyeket családjuk, a társadalom, állásuk, az emberbaráti, kulturális és közművelődési intézmények támogatása ró rájuk. Mert mindezek támogatásukat kéri és míg annak a vagyonos polgárnak senki sem róvja fel, ha nevét nem olvassa a jövőv adakozók közt, addig a tisztviselő már műveltebb emberi érzéséből kitolyólag, de talán még azért is, hogy nem tud kitérni az adakozások elől, inkább magától vonja meg ama filléreket, melyekkel még nála is szegényebb embertársain segíthet.

Társadalmunknak, a hazánk egyik legbecesebb eleme, ugyszólván mindkettőnek lelke a tisztviselő kar. Sokat kívánunk e kartól és cserébe sokszor érthetetlen kívánságunkért morzsákat, a megélhetés darabka kényerét adjuk. Nem csoda aztán, ha dr. Verus és mindazok, kik ismerjük főleg közigazgatási tisztviselők helyzetét, elszomorodva látjuk anyagi romlásukat, eladósodásukat, munkakedvük csökkenését, ambíciójuk elenyedését, nem ritkán egyik-másiknak végleges letörését. A mai megélhetési viszonyok nincsenek arányban a közigazgatási tisztviselők javadalmazásával és én egy csöppet sem romom meg azon tisztviselőt, aki epedve várja a közigazgatás államosítását, mert így csak a kiléncseléstől lesz felmentve, hanem becsületet munkájáért legalább közepes fizetést kap és nem lesz kitéve annak, hogy a szolgálati ranglétrán százak tolakodjanak elébe.

Addig pedig, míg ez bekövetkezik vagyis a városi törvényhatósági bizottság közgyűlései biztosabb szemekkel ítéljék meg a tisztviselők helyzetét, feltétlenül meg kell kísérteni a tisztviselők adósságainak rendezését, konvertálását valamelyes könnyen törleszhető olcsó kölcsönnel. Miképpen és hogyan, erre most nem kívánok kiterjeszkedni, mert pénzügyi műveletekhez nem értek. Azokhoz fordulok tehát, akik jól tudnak bánni a számokkal és ismerik az ilyen rendezés módozatait.

Megírtam e cikkelyt minden mellékérdék nélkül azért egyedül, mert én és bizonyára igen sokan anyagi tekintetben is függetlennek óhajtjuk látni közigazgatásunk, első sorban pedig városi közigazgatásunknak egyéb tekintetben is kiváló, munkás, nagyképzettségű tisztikarát.

Egy bizottsági tag.

Középosztályunk pusztulásának okai.

(Folytatás és vége.)

Egyetlen mód van rá: gyökeres szakítás a ma divó oktanai nevelési rendszerrel és gyökeres átalakítása a ma divó társadalmi és erkölcsi felfogásnak. Genf és Páris bonne név alatt hozzánk kerülő erkölcsi szemetjétől meg kell tisztanunk magyar tülzheyinket, hogy nagyot fejlett, magas színvonalon álló léányiskoláinknak magunk vegyük hasznát s ne fosszuk meg léánygyermekinket az ott gyűjthető szellemi és erkölcsi tőkétől; hogy a magyar szemmel ne csak a tantervben legyen uralkodó, hanem a növendékek között is s az iskoláknak színt és jellegét ne a beolvasztandó más fajok gyermekei, hanem a tőszgyökeres magyar családok sarjai adjanak. Fiainkat pedig adjuk produktív, gyakorlati pályákra. És ne irtózzunk a kényerét adó szak-

iskoláktól; váljanak ki fiaink és léányaink ott is s legyenek büszkék ügyességükre.

Nagyon tévedne azonban az, aki ezt az átalakítást egyedül az iskolától várna. Kétséggel ki kell abból vennie részét annak is; de az iskola csak kisebb tényezője a nevelésnek. A fiatal lelkelet lágy viaszát a maga képeére a társadalom formálja. A nagy tanítómaster maga az élet.

Azt az átalakítást mindenkinek magán kell kezdenie. Ki kell tépnie magából beleygökerezett előléteit; ha eddig vak és siket volt az élet nagy tanulságaival szemben, tépje le a hályogot, mely szemét borítja, tépje ki magából az önzést, mely fülét elzárta. Nem nevelheti fiát jőzanabbul az az apa, aki maga is ki nem jőzanodik; nem nevelheti léányát kötelességérzőbbé az az anya, ki a maga léhaságát le nem veti.

Ne mondja azt senki, hogy ez lehetetlen. Egyes ember elszigetelten, a maga erejéből nem képes erkölcsileg újja-születni; de egy egész társadalom a tények nyomása alatt igen. A 48-at nem az ujkori eszmékben felnőtt gyermekek csinálták meg, hanem a 30-as, 40-es évek meglett férfiai, kik azt az átalakítást, melyet nemzetük java és koruk tőlük követelt, magukon véghezvitték. Valamint a nagy forradalmat s reformációt sem a Mirabeau és Luther neveltjei, hanem kortársaik vitték véghez. A pogány világot sem gyermekek alakították át keresztényre, hanem a megtért, meglett férfiak és nők. De ott van a magunk, egykor naiv, gyámoltalan, kiskoru népe, melyet Amerika teljesen átalakított, beleolta az önállóságot, az egyéni initiatívát s a szervezkedésre való képességet. Teljesen gyümölcsöző csakis a meglett korbeli átalakulás lehet, mert az ered erő meggyőződésből és akkor van meg az emberben a tetterre készség és a szívóság, valamint az eszközök megválasztásához kellő okosság és belátás.

Mert az emberi lélek úgy van alkotva, hogy életképességét, fejlődési erejét nem veszti el, hanem kellő erős impulzus meglett korában is új hajtásokat képes magából fejleszteni. Tanulni sohasem késő. És valahány nagy reformátor volt, belső átalakulása férfikorára esett. Amit azok megtettek a saját nagyobb erejükből, azt megtehette egy egész társadalom minden tagja közös erőfeszítéssel. Ha a társadalom vagy valamely osztály erre nem képes, akkor mondjon le a jövőről, mert maga pecsételte meg sorsát.

De nem tudom, nem akarom hinni, hogy ennyire jutra a dolog. Ha a javulásban nem hinnék, meg se irtam volna e tanulmányt. Az átalakulás már megindult; számtalan jelét látom imitt-amott szétszórvá a társadalomban. Egy-egy erősebb, belátóbb ember már tőri a rést az előléteket elavult kínai falán. A jőzanabb életfelfogás sok helyt már tetekben nyilvánul. A vallás és erkölcs már kezdi visszahódítani a sziveket. Mindezek elszört jelenségek, igen sokszor elszigetelten működő erős eredményei. De ezekben látom a végbenemenendő teljes átalakulás zálogát. Az egyesek erőfeszítései alkotják a kristályodási középpontokat, melyek körül át fog kristályodni lassanként az egész középosztály. S akkor magától fog jőzni az, minek hiányát ma keservesen érezzük: az érdeklődés a fenkölt eszmék iránt s az önzetlen tetterre készség a nagy célok érdekében.

Erre szükség is lesz.

Mert a feladat társadalmi téren még nagyobb. Szakitanunk kell ősi előléteinkkel. Le kell rombolnunk azokat az oktanai válságfalakat, melyeket a tudatlanság és a gőg emelt az egyes rétegek közé. A modern társadalom csak szellemi és erkölcsi kvalifikációt ismer; születését nem. A születés ma már forgaiomból kiment pénz. Az ősök érdeme

az utód léhaságát, erkölcsi hitványságát, tudatlanságát, sikkasztását nem teszi jóvá. Viszont vét nemzete, vét saját maga ellen az, ki másban a kiváltságot nem ismeri el, csak azért, mivel a maga erejéből küzdötte fel magát. Magának állít ki vele szegénységi bizonyítványt. Mikor a társadalomban oly sűrűn akadnak nemes törzsek elkorcsosult hajtásai az őseikkel kérdőközi cimerez gazemberekben, esztelenség be nem látni, hogy csak egy igazi nemeslevél van: az, amelyet a munka és a tiszta erkölcs ad.

A szociális munka szervezését nekünk kell kezünkbe vennünk; a munkában nekünk kell elől járnunk; a télen-ségben elfecsérelt évtizedek mulasztásait minden erők megfeszítésével pótolva, a társadalom gazdasági és erkölcsi megújodását nekünk kell irányoznunk. Férfiaknak és nőknek egyaránt. Kinek-kinek a maga hatáskörében. A nép vezetésére a bennünk élő patriarchális hagyományoknál fogva mi vagyunk hivatva; a nép bujárt-örömet mi tudjuk megérteni, nyelvén mi tudunk, a gyermekkori emlékek mintek kötnék hozzá. Ezt a hivatást mi nem ruházhatjuk senki másra; ezt el nem veheti tőlünk senki.

Fogjunk munkához. Tanuljunk meg dolgozni. Nyitva a tér mindenfelé: szervezzük a szövetségeket, olvasó- és gazdaköröket; szervezzük a munkás-egyesületeket. Ne sajnáljunk tanulni. Menjünk a nép közé jó tanáccsal, jó szóval, segítséggel, erkölcsi támogatással. Mihamar ujra meg fog bennünket érteni, mint a gyermek elfeledett anyanyelvét. Küzdjük le irtózásunkat a produktív munkától. Bele fogunk tanulni bizonyly, csak ne resteljünk tanulni. Mint ahogy a gyarmatos férfi korában megtanul szántani-vetni, házat építeni. Amerikát járt jobbaink a munka kultuszát hirdetik; hallgassuk meg az új ígét.

Ne tartson az vissza, hogy erők gyenge s a munka szokatlan. Munkában erősödik a kar. Erőfeszítésben nő az erő. Ami ma nehéz, a gyakorlat által könnyűvé válik s az igaz lélekkel teljesített munka meghozza zaklatot lelkünknek a megnyugvást; de fog hozni örömet is és új erőt, új reménységet.

És, ami fő, bontuk le a góg kínai falát, mellyel a társadalom feltörékvő elemei elől elzárkozunk. Győzzük le magunkban a szűkkeblű kasztszellemet; ismerjük el kiválóságukat a társasélet terén is. Adjunk nekik a magunk nemesebb érzéseiből és gazdagodjunk az ő szellemű fénye, az ő kedélyük melege által. Ha igaz szívvel adjuk a magunkét és igaz szívvel vesszük az öveket, akkor, de csakis akkor vihetjük véghez a társadalmi beavasztás feladatát. Ne zárjuk el előlük családi körünket. Ne nézzük a világot a családfá tövéből. Ha egy-egy életerős, új ág beoltása fiainkat a kamarási kulctól el is űti, de megijítja a vénhedt fát és őket képessé fogja tenni arra, hogy ne az ösök érdeme, hanem a maguk tettei által emelkedjenek. A vérkeverés nem csak az uralkodó családoké frissíti fel. — Csak hogy az ne legyen a tönkrement ur mentsvára, egy kopott cimerez megvásárolt aranyszál. Hanem önkéntes meghódolás az egyéni kiválóság előtt. Akkor nem lesz lealázó egyik félre sem. Ne riadjunk vissza a nehézségektől! Amit észsel, erővel, kedélymelegséggel az Isten megáldott, fordítsuk a nemzeti munkára. Az áldás nem fog elmaradni.

Göbze Sarolla.

A tisztviselő-telepről.

Evek óta hallom és olvasom, hogy tisztviselő-telep készül városunkban. Időnként ujból és ujból felmerül a tisztviselő-telep létesítésének eszméje, egy két értekezlet követi nyomban a fellángolást és azután egy időre ismét pihen, holminek okát abban látom, hogy legalább nagyjában kész tervvel senki sem lép az összehívottak elé.

Vannak nagyon sokan, főleg akik jól épített tulajdon házukban laknak, kik mosolyognak a tisztviselő-telep létesítéséi. Ezek a jó urak vagy azért mosolyognak, mert a sors kegyéből nem kell méregdrága házbért fizetniök, vagy mivel a lakóiktól jó házbért kapván, azt hiszik, hogy az egész városban nincs annyi agilis erő, mely egy tisztviselő-telepet létrehozhatna. Ez a mosoly azonban nem fog soká tartani, mert látni fogják, hogy az egyesített akarat elhárítja az akadályokat és mint egyéb nagy városokban, nálunk is felépül a tisztviselő-telep.

Egy létesítendő tisztviselő-telep első kelléke, hogy olyan hely jelöltessék ki ezen célra, mely könnyen megközelíthető akár gyalog, akár kocsin, vagy vasuton. Mert ha ez nem lehetséges, akkor az a tisztviselő-telep csak valamikor a messze jövőben számíthat arra, hogy egészséges fejlődése legyen. Második kelléke, hogy vidéke egészséges legyen, mert a városból való kiköltözökés ellen-értéke a jó, özondus, tiszta levegő. Harmadik kelléke, hogy ne legyen távol a város szívtől, mert hisz azon a létesítendő telepen olyan emberek fognak lakni, akik nem remétek akarnak lenni és a társadalmi élet mozgalmából nem kívánják magukat kivonni. Sok-sok egyéb kelléke is van egy létesítendő tisztviselő-telepnek, most azonban nem említem fel valamennyit, mert hiszen ezeket ugy s ismerik azok, akik a város zajából és fűlledt levegőjéből kivágyakoznak a város környékére.

Mindig amellet harcoltam, mikor a tisztviselő-telep eszméjét vitattuk, hogy nálunk a tisztviselő-telepnek egyetlen helye: a városi Nagyerdő, még pedig a Nagyerdőnek azon része, hol a debreczen-sámsón-nagykállói vasutvonal fog épülni. Vagy adja el a város az ide építendő házak helyét, vagy mivel egy kissé kényes dolog volna a Nagyerdő-teszten egyes tulajdonosokat tulajdonjoggal bebecsátani, adjon a város engedélyt némi jogelismerési díj ellenében az építésre és egy bizonyos idő mulva menjenek át a tisztviselő-telep házai az ő tulajdonába. A város 32—50 év mulva kapna egy jó karban tartott telepet minden tartozékával, amely neki nem került semmibe és amelyből évenként ezeket vehetne be. Erre nézve bizonyító érvnek felhozom a nagyerdei nyomorúságos villákat, melyek czézszerűen építésük, kártávar szerkezetük és tüzbiztonsági tekintetben nagyon is kifogás alá eső mivel-tuk daczára is már régen igénybe vannak a városnak.

Mondják, mert hisz mondani és bizonyítani két különböző dolog, hogy a Nagyerdőn létesítendő tisztviselő-telep megrontaná a Nagyerdő idillikus csöndjét, poézisét és egész levegőjét. Miért nem jaidultak fel az ily gondolkozók akkor, mikor a város körül valóságos gyűrű keletkezett a különböző telepek létesítésével? Ezek a telepek igazán nem tisztújítják sem a városnak, sem a környékének a levegőjét és még sem szóltak fel senki, mikor a város egy része felvévén batuját kiment lakni a telepekre. Az a Nagyerdőn létesítendő tisztviselő-telep bizonyára olyan volna, hogy közegésztégi, köztisztasági tekintetben nem volna rá panasz. Vajjon a Simonyi-ut, Sestakeri rontja-e a Nagyerdő levegőjét? Bizonyára nem. Éppen így nem nyelné el a z

nyagyerdei fürdő épületen tal építendő tisztviselő-telep sem a Nagyerdő halzsamos, ózondus levegőjét. Ez olyan igazság, amely felett gondolkozni elme nem is vitatkozhatik, csak akkor, ha káknán is csomót akar keresztelni.

Olyas valamit is szoktak felhozni, hogy negyven-ötven család kiköltözik a tisztviselő telepre és benn a városban a lakások őrsek maradnak a háztulajdonosok nagy anyagi kárára. Ezért az aggodalomért az a negyven-ötven család nem kötelese tűrni a debreczeni lakások miszériáit, hozzá még drága pénzért. Mindenki ott lakik, ahol akar, hol neki olcsóbb és kényelmesebb.

En voltam az, aki tíz év óta a helyi lapok hasábjain szakadatlanul felsírtam, valahányszor egy-egy telep létesíté- nek ügye került a városi tanács elé. Rámutattam a város körül képződő gyűrűk vastagodására. Elmondtam nem egy- szer, hogy ezen szegényes berendezési telepek közegész- ségügyi, közigazgatási, közbiztonsági, világítási, csatornázási, iskolázatási ügyei valamikor mind a város házipénztárát fogják terhelni. Valóságos és mondatom bízvást, hogy jól jövedelmező üzletté vált a város körül való parcellázás, mert az egyébként értéktelen földek után molhón kapott a saját tűzhely után vágódó és itt bent a városban hallatlan magas házért fizetni kénytelen szegény ember. A szegény ember, kinek a távolság melléke, kétségkívül nyert ezzel a vétellel, sőt kimondom, hogy sokakat boldográ tett ez a részletekben fizethető ház hely, de magyaráz szöveve csúfá tette Debreczen külsőségét. Jó szerencse, hogy a városi tanács észbe kapott és megskolálta a parcellázást, szabályrendelet fogadván el a külterületen való építkezésre, mert különben évek múlva kiterelődött volna a belső város- ból a forgalom és az élet. És csodálatos: sokan itt nem feltették érdekeiket, hanem a negyven-ötven házból felvetett tisztviselő-telepen a kereskedelemnek, iparnak és forgalomnak veszedelmét látják, pedig ok nélkül, mert az ott lakó urak családok szükségleteiket, megélhetési, háztartási cikkeiket ép ott fogják beszerezni, bevásárolni, ahol eddig.

A tisztviselő-telep továbbá nem kér a várostól, mint erkölcsi testületőt semmit, csak azt az egy pár száz negy- szökméternyi területet, amelyre házat épít részben a maga kényelmére, részben, hogy 32—50 év múlva a városnak adja azt át esetleg ingyen. A szövetkezet, vagy mondjuk épített bank megcsinálta ott mindent és úgy szabja meg a költségeket, hogy azokban benne lesz a közegészség minden követelése, rendőrség, világítás, utak, járók készítése, egyzóval minden modern és szükséges dolog. Nem kell tehát olyan valamit hirdetni, hogy a várost a tisztviselő- telep létesítésével egy njabb veszedelem, egy költségtebblet és potádó fenyegeti. A város bár legkisebb megterhelhetet- sével nekem sem kellene a tisztviselő-telep, mert elég gondja van azzal, hogy a belső város fejlődjék és erősödjék.

Azt is hallottam, — mert hiszen a profecziák kora még nem járt le, — hogy a város törvényhatóság biizottsági közgyűlése sohasem fog a nagyerdőből területet adni a tisztviselő-telep létesítésére és céljaira. En azt nem merem állítani, annyit azonban tudok, hogy ha lesznek is ellenzői ezen eszmének, a modern gondolkodás, a mindent meg- fontoló jóakarata, a város jövő anyagi érdekének védelme a közgyűlés többségét meg fogják győzni arról, hogy egy tisztviselő-telep, ha az alapos megfontolás és gondos körül- tekintés utján épül fel — okos alkotás.

Egyesek érdeke nem állhat utjába a tervnek, melynek megtestesülését én is, mások is bizalommal várjuk.

Egy tisztviselő.

Vissza a rögöz.

Aki szereti a magyar földet, az olvassa el Mélineknek, Franciaország volt földmívelésügyi miniszterének „A rögöz való visszatérés és az ipar tuitermelése” című munkáját, mely most jelent meg. Azért ajánljuk a francia agrárius irány megalapítójának munkáját, mert hasznos dolgokat tanulhatunk belőle. Előre bocsátjuk, hogy a kiváló nemzet- gazdasági író munkájában foglalt eszmék nem felelnek meg a mi viszonyainknak, mert amit Méline panaszkodva említ fel, miat veszedelmes áramlatot, addig mi éppen ellen- kézőleg a felett keseregünk, hogy nincs fejlett nagy és egészséges kisiparunk és összes mezőgazdasági termékeink, kivéve azt, amit elfogyasztunk külföldre vándorolnak, honnan átfomálva, feldolgozva, eredeti értékükben lerontva méreg- drágán kerülnek hozzánk vissza.

Meline ugyanis az ipar tuitergése felett panaszkodik és ettől felti a francia mezőgazdaságot. Azt mondja, hogy az ipar hatalmának csodálatos növekedése az elmúlt év- századnak legkimagaslóbb eszménye. Egy felszárad alatt az ipar Európában óriási fáva növekedett, mely a földnek minden erejét felszívja és minden elő, ható és szellemi erőt magához vonzott. A népek leborultak a műhelyekből, gyárakból kiömlő és felszálló füst láttára, mint a felkelő nap előtt és az emberiség lázba esett tőle, amely erejét megsekszorozva ugyan, de mint minden láz előbb-utóbb kimerülést fog okozni.

Nálunk megfordítva áll a dolog. Kisiparunk nem tudott eredményeket elérni, nagyiparunk nem tud fejlődni. Amott hiányzik a kisiparhoz szükséges tőke, emitt vagy ez, vagy a vállalkozási kedv. Kisiparosaink tengnek-lengek, az élet nehézségeivel küzdenek és ha mégis annyit tudnak szerezni keserves munkájukkal és vállalkozásaikkal, hogy a megél- hetésen kívül egy kis tőkét gyűjtenek, nyomban felhagynak az iparral, földet vesznek. vagy szőlőt telepiteneik, nem ritkán az atyafiság révén kis hivatalokhoz jutnak, mert megunták tisztas iparágokat, vagy urak akarvak lenni. Mikor aztán a kicsi föld a mostoha időjárás miatt nem terem, mikor a szőlőt elpusztítja a jég vagy egyéb csa- páások, az ipari munkától elszokott ember családjá bele- sodródik az adóságha és vele együtt családja a nélkülöz- zésekbe. Az a kis hivatal, amit a mesterséggel megunt iparos kap nem ad a megélhetésre elegendő anyagot, beáll a nyomor és elégedetlenség és az iparágát elfelejtett, a mesterséggel elszokott ember a legtöbb esetben pótolhat- lanul megbánja könnyelmű cselekedetét. Példa, szomorú példa erre Debreczen városa, ahol egy egész sereg mester- ségét megunt és szegyenietlen apró alkalmazott küzd a meg- élhetés gondjaival.

Nem akarjuk itt felemlíteni amaz okokat, melyek egy- szólván lehetetlennek teszik nálunk a kisiparosok anyagi helyzetének javulását. Pedig senki se mondja, hogy a mi iparosaink ne tudták azt előteremteni egyéni intelligen- ciájukkal és kezük ügyességével, amit a külföld iparosai. Hiányzik azonban a fenntemelt tőke, a kis iparosnak másutt bőven kínálkozó olcsó hitel és társadalomuk elismeré- se. Nálunk még az iparost nem tekintni mindenki hasznos közzgazdasági tényezőnek és társadalomunk középosztálya nem tudja érdeme szerint megbecsülni egy mesterséggel értő iparos igazi értékét. Nálunk még nincs meg a kézi mun- kanak az a becsé, mely a külföldön egyrangúvá teszi az értelmek, becsületes iparost a társadalom egyéb osztályaival. Oktalan és éppen azért semmivel sem magyarázható gőg ül a társadalom lelkén, ugyan, szíven és gondolkodásán,

nem csoda tehát, ha az iparos ember, látva uton-utlélén jogosulatlan megaláztatását, gyermekeit nem anyira kézi, mint tudományos pályákra erőszakolja, minek ismét az a szomorú következése, hogy a gyöngébbek lemaradnak és mesterséget nem tanulva, a magasabb tudományokhoz nem bírva kellő elsajátítási képességgel, letörnek és csak azok számát szaporítják, akik később elégedetlenek lesznek és a társadalom terhévé válnak. Felszínes tudás utvesztőbe kergeti, átkozák a sorsot, embertársaikat és előbb követői, azután apostolai, fanatikus papjai lesznek azon eszméknek, melyek kellő időben el nem fojtva lángba borítják az egész társadalmat.

Nálunk éppen a kis- és nagyipari élet hiányzik, vagyis az az áramlat, melytől Méline félt Franciaországot. Ő az ipar túltengésében épp azt a veszedelmet látja, amit mi ipari életünk sekély voltában, élhetetlenségében. Mi mindent a földtől várunk, ő meg a földhöz siet vissza. Mi egészséges ipari fejlődést óhajtunk, ő veszedelmet lát a föld rögtöl való idegenkedésben. Vissza a rögöz — kiált fel a próféta profecziális hangján és aggodalmával, mi pedig folyton azon okoskodnak, hogyan nevelhetünk gyermekeinket a lelki függetlenséget és megélhetést biztosító ipari pályára.

Kétségtől igaz az és Méline gyönyörűen, meggyőzően vezet annak beismeréséhez bennünket, hogy Franciaországban mennyire hanyatlottak a mezőgazdasági viszonyok a kis-, de különösen a nagyipar emelkedésével. Ott több az ipari munkaerő, mint a feldolgozandó mezőgazdasági termék, míg nálunk éppen megfordítva áll a dolog. Földhöz nepek vagyunk és nincs az iparhoz sem kedvünk, sem alkalmas bízható terrenumunk. Pedig ha egyesíteniük a föld művelésének szeretetét az ipari foglalkozással, na meg ha az önálló vámtérelt kivihető volna, nem volna boldogabb, elégedettebb és gazdagabb ország, mint a miénk.

Mindezeket előrebocsátva szeretném, ha minden intelligens ember elolvassná a Méline exminiszter gondolat és gazdasági tapasztalatokkal megírt munkáját. Szellemnevelő munka ez, egyike a legérdemesebb munkáknak, melyeket valaha olvastam. És a franciaországi viszonyokból megtanulhatjuk, hogy milyen körök hiányzanak nálunk a nemzet közgazdasági boldogulásához és megtanuljuk azon határvonalak meghúzását, amelyeken túllépve tévedhetünk.

Vissza a rögöz! mondja Méline, mi pedig aggódva közgazdaságunk egyoldalúságán, szeretném odakiáltani a kenyérharcban nyüzsgő sokaságnak: *ipart ennek az országnak, hogy a haza szent földjének rögében termelt gyümölcs ne vándoroljon ki a külföldre...*

Koncz Ákos.

A multból.

Menyegző, keresztelő, temetkezés Debreczenben a XVII. században.

(Pándy János családi feljegyzése.)

»Anno 1737. Die 29-a Novembris jegyeztem el házastársul néhai' akkori senator tek. Pósnálki János ur és házastársa ns. Böszörményi Seres Katalin asszony hajadon pényát Zsuzsánnát, aki született in Anno 1718. Die 24. Januárii copulált bennünket esküvással tiszt. Komáromi Mihály ur, akkori debreczeni nagyérdemű egyik predikátor. Die 11 Decembris pedig eodem Anno 1737. tarotunk lakodalmi solemnitást nagy és igen szép frequentiviával.

Anno 1740. die 19. Febr. 10 órákor reggel született első gyermekünk Zsuzsánná.

Keresztatyák és anyák voltak akkori főbiró tettes Domokos Márton ur és az asszony tettes Komáromi Mária asszony.

Komák és komaasszonyok az akkori szokás szerint a tettes nemes tanács, tiszteletes, predikátor és professor urak és más sok tisztes és érdemes emberek házastársaikkal együtt Czegléd-utczából: tek. Domokos Márton ur keresztatyá. Miskolci Ferencz ur koma. Budai György ur atyafi-vendég. Szeremlei Sándor ur koma. Tóth István ur koma. Piaczból: tek. Szeremlei Sámuel ur koma. Doctor Fáber ur koma. Herczegh János ur koma. Baranyai Sámuel ur keresztkoma. Szentgyörgyi Péter ur koma. Eszenyi István ur koma. Tiszteletes Vecsei János ur koma. Czeglédi Pál ur koma. Farkas István ur koma. Doctor Buzinкаи György ur koma. Kecskeméti Andrásné asszony koma. Hatvanból: tiszteletes Komáromi Mihály ur koma. t. Szóke János ur koma, t. Kiss Gáspár ur atyafi-vendég. Péterből: tek. Szilágyi Mihály ur koma. Konyári István ur koma, tiszteletes Szilágyi Márton ur koma, Lovasi Gergely ur koma. Nádudvari József ur atyafi vendég. Csapóból: Zilahi Sámuel ur atyafi vendég, Lévai József ur koma, Vecsei István ur koma, Veresmarthi János ur atyafi vendég, Dömsödi Gergely ur koma. Ispotályból: Kántor Baliko György ur koma

Anno 1743. Die 6-a Juni, estve 9 órákor született második gyermekünk János. Keresztatyá és anya volt a nemes város érdemes egyik predikátora tiszt. Komáromi Mihály ur és házastársa Udvarhelyi Sára asszony. Komák és komaasszonyok a t. n. tanácsi és papi rendből és más tisztes emberekől származnak az akkori szokás szerint.

Anno 1751. Die 16. Junii estve 11 órákor született harmadik gyermekünk Juliánna.

Keresztatyák és anyák voltak Doctor Buzinкаи György ur és házastársa Baranyi Klára asszony, tiszt. professor Szathmári István ur és házastársa és a nemes város Notariusus Domokos Lajos ur és házastársa Kenesesi Katalin asszony. Keresztatyák és komák már most nem voltak oly nagy számmal, mert közönséges végzésből kevesítettett számok a szent eklézsia előjárói által*.

»Anno 1767. 13. Mart. estve öt és hat óra között született Vadászi József (unoka); másnap azt gondolván, hogy mindjárt meghal s talán kereszteletlenül marad, délután 3 óra tájban keresztelni küldöttük tiszt. superintendent Szilágyi Sámuel urhoz, Fiscalis Szombati Istvánné asszonyom vitte fel Csókánéval. Azután jobban volt, ismét megbetegedett 22. Mart. viradóra, estve 9 óra tájban meghalt 11 napos korában. 24. Mart. diszesen eltemettetett. Textus: az ur adta, az ur el is vette. Temetésére meghivattak tiszteletes Szathmári István ur Büttösi uram által, tiszt. Hatvani István ur¹ Hollósi uram által, tiszt. Debreczeni János ur Boros István által; tiszt. Bélyei Péter ur Actor² Szoboszlay uram által, Kántor Ujhelyi Péter ur Juhos Ferencz uram által. Éneklő deákok, kántor gyermek, epitaphium-fogókkal együtt Laki János uram által, szabó czéh Kovács János uram által.

»1778 eszt. 26. Jul. megbetegedett a Therézia (unoka) 29. Jul. délen 12 órákor meghalt. 31. Jul. pénteken délután 3 órákor eltemettetett. Élt egy esztendő, 7 hónapot és 18 napot. A textus volt Máté IX. 18. vers utolsó szakasza: Az én leányom mostan holt meg, de jer és vessed a te kezedet ő reá és megelevednik*.

¹ Hajdan a főiskolai tanárok tisztességtevékül meghivattak, mi 1810—1820. között ment ki a szokásból.

² Actor, azaz a halotti beszédet tartó.

Egy debreczeni öreg úri asszony halálára valók 1759.

(A levéltárból kiirva.)

>Halálára valók az asszonynak, külön egy csomóban, melyet maga készített el:

Egy fekete virágos kamuka szoknya.

Egy fekete virágos bársony váll, fekete selyemből ezüsből szőtt paszamánt és 20 pár ezüst kapocs rajta, fűzőstől.

Fejére való hosszú fekete fátyol, két végén ezüstös kötés.

Fekete virágos pántlika, fátyol kötni.

Fejére való fekete csipke.

Keze- és lába-kötői való fekete ezüstös pántlika.

Egy hosszú ing vékony gyolesből.

Egy vékony patyolat ingváll, bécsi kötessel.

Egy vékony patyolat kötő, gyenge bécsi kötés körül rajta.

Egy gyenge patyolat keszkenő, körül bécsi kötessel.

Egy más reczefátyol keszkenő, ezüsttel és fekete selyemmel varrott.

Egy vékony patyolat szemfedél, a két végén bécsi kötés. Fekete tábit szemfedel.

Fekete virágos bársony párna és kapcza.

Egy patyolat lepedő, koporsóba való, bécsi kötés a két végén.

Egy más vékony gyolcs lepedő.

Koporsóba való hosszú karton párnahaj.

Feje alá való kis vánkoshaj kartonból.

Négy karton párnahaj, melyre nyújtóztassék.

Fővárosi rendőrség a vidéken.

Vázsonyi Vilmos bizottsági tag a székesfőváros gyűlésére indítványt terjesztett be a fővárosi rendőrségnek a vidékre történt kirendelése ügyében. Az indítvány, melyet már átnyújtott a főpolgármesternek, a következő:

>Budapest székesfőváros közönsége megütközéssel vett arról hírt, hogy a fővárosi rendőrség személyzetének több tagja a belügyi kormány rendelkezése más törvényhatóságok területén, így Debreczenben és Ungváron teljesít szolgálatot. Az 1881. évi XXI. törvény első szakasza kimondja, hogy a Budapesten fővárosi rendőrség elnevezés alatt fölállított rendőrség működési köre az 1872. évi XXXVI. törvény által megalkotott főváros területére terjed ki. A második szakasz megismétli, hogy a rendőrség feladata: működési terén a személy- és vagyonbiztonságot megővni. A 60-ik szakasz megszabja, hogy a fővárosi rendőri területnek kiterjesztése csak törvényhozás útján történhetik. Így történt a rendőrségi területnek Újpest és Rákospalota községekre való kiterjesztése az 1889. évi XLVI. törvény útján. Az 51. szakasz az őrségi személyzet által teendő eskü szövegében is két ízben kifejezetten utal arra, hogy a fővárosi rendőrségnek csak a megszabott területen van működési köre. Az eskünek erre vonatkozó része így szól: >Esküszöm, hogy a fővárosi rendőri területén a személy- és vagyonbiztonságot főtartandom... a fővárosi rendőr minden kötelességét hiven és pontosan teljesíteném... Világos, hogy a fővárosi rendőrség személyzete Budapesten, Újpesten és Rákospalotán kívül másutt egyáltalán nem teljesíthet szolgálatot. De nemcsak szolgálatot nem teljesíthet, hanem a fővárosi rendőrség bármely része más területen még egyes kormányzati esetekben is csak kivételesen és a törvényben szigorúan meghatározott föltételek mellett járhat

el más törvényhatóság területén. Ezeket az eseteket a rendőrségi törvény 35. szakasza így részletezi: >1. a királyi törvényszék katasztrókéhez utalt büntetőügyek esetében a fővárosi rendőrség a [tettest], vagy alaposan gyanúsítottat folytonos üldözés közben más törvényhatóság területén is üldözheti és elfoghatja; 2. a főkapitányság, vagy valamely bíróság írásbeli megkeresésére a fővárosi rendőrség más törvényhatóság területén is tarthat nyomozást, vagy elfogatást oly bűntettek, vagy vétségek esetében, amelyek a budapesti kir. törvényszék illetékességéhez utasítottak, vagy azokkal összekötöttében vannak. Jelen esetben a fővárosi rendőrségi személyzetnek tagjai Debreczenben és Ung vármegye területén állandó szolgálatot teljesítenek; két tisztviselő, mint kirendelt városi rendőrkapitány, egy pedig mint kormánybiztosnak nevezett határozatlan valami szerepel és valamennyien a kirendelt polgári rendőrökkel s egyéb személyzettel együtt merőben törvénytelenül az 1881. évi XXI. törvény 35. szakaszában nem foglalt esetekben teljesítenek nyomozó feladatot. Budapest törvényhatóságának közgyűlése ezt az eljárást a törvény nyílt és tudatos megsértésének bélyegzi s az ellen azért is tiltakozik, mert a felerészben a székesfőváros költségén fenntartott fővárosi rendőrségi személyzet egy része a fővárosi közbiztonsági szolgáltatásból a társörvényhatóságok önkormányzatának megcsonkítására vonatolt el; e sérelemmel szemben a főváros törvényhatósága a képviselőházhöz megtorlást kérő felirattal járul, s jelen határozatáról *Debreczen város és Ung vármegye hatóságát* átiratban értesíti.

Hirek.

— A Vidoni Testvérek kérelme. A Vidoni Testvérek és Társa debreczeni szalámi gyáros czég azt kérte a városi tanácstól, hogy a feldolgozott állapotban kivitt sertésbus másodszori fogyasztási adóját térítse vissza a város. A városi tanács a kérelem ügyében a következő határozatot hozta:

„A városi tanács a kérelmet nem teljesítheti, mert a huszfogyasztási adótörvény értelmében azok, kik szalámmal kereskednek, adóköteles felelnek tekintendők, abban az esetben is, ha más beszedési körből hoznak be húst, illetve husféléket. Eltekintve attól, hogy H. Ö. 85. §-a. valamint az 1889. évi 95.668. sz. kir. pénzügyminiszteri határozat értelmében a szabály szerint lefizetett huszfogyasztási adó semmi esetre sem fizetetik vissza: a városi tanács még azért sem teljesítheti a kérelmet, mert a huszfogyasztási adót a város a kir. kincstártól magas összegben váltotta meg s a kir. pénzügyigazgatóság által kipulatholt és megállapított megváltási alapösszegben az az adóösszeg is belefoglaltatik, melyet folyamodó czég a város részére fizet s így ennek, illetve ezen összeg egy részének elengedése által a várost érzékeny anyagi veszteség érné.”

— **Átengedett gyűlésterem.** A Csokonai-kör szerdán tartott választmányi ülésében elhatározta, hogy közgyűlési termét ülések tartására minden egyes alkalomból átengedi a muzeumi bizottságnak.

— **Tanácsülés.** A városi tanács a héten hétfőn és csütörtökön megtartotta szokott üléseit, folyó ügyet intézték el.

— **A Kaszinó Kazinczy pályázata.** A Csokonai-kör választmányja szerdán délután tartott ülésében döntött a Kaszinó Kazinczy pályázatának ügyében. A tudományos tételre négy pályamű érkezett be, ezek közül megjutat

mázták »Az irodalomtörténet egy nagy temető« stb. jelégs munkáit, — a »Düdölj verset« címűt pedig megdicsérték. A verses pályaműveknek a díjat nem adták ki, ellenben a sikerült műfordításokat megjutalmazták. A bíráló bizottságok ezután az 1906. évi pályázódéseket állapították meg.

— **Helyőrségváltás.** A 39-ik gyalogezred tőzskara és egy zászlóalja elemei városunkból, míg a 61-ik gyalogezred tőzskara és három zászlóalja Debreczenbe jön. Ez alkalommal a 39. gyalogezred zenekara is elmegy.

— **A nyulási barak-kantín bérleje.** A városi tanács a nyulási barak, mint legelőbbit igézőnek Farkas Andornak adta bérebe.

— **Vasutépítési engedély.** A kereskedelmi miniszter **Török** Emil okleveles mérnöknek, budapesti lakosnak Debreczenből kiindulva, Mikespércs, Hosszupályi, Esztár, Kismarja, Nagyberéki, Nagyszántó és Biharpüspöki községeken át Nagyvárad város területére vezetőndó villamos vagy más motoros üzemi vasut építésére az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

— **Előléptetés.** A helygymnázium **Dumbrava** László debreczeni állami anyakönyvi felügyelőt a VIII. fizetési osztályból a VIII. fizetési osztályba léptette elő. Az előléptetéshez mi is szívünkkel gratulálunk.

— **A szabadkai szállótelepítés.** Szabadka sz. kir. város nagy kiterjedésű homokföldet adott el szállótelepítés céljára. A város ezen eladásból két millió koronát vett be.

— **A Csokonai-kör** szerdán választmányi ülést tartott, melyen a választmány kimondotta, hogy helyiségének átalakítása és berendezése után fenmaradó hízalpap pénzét a városi tanács rendelkezésére bocsátja, mint kulturapalota építési tőkét. Ez az összeg körülbelül 2000 koronát tesz ki.

— **Árverés a vasutnál.** A vasuti kocsiok és állomási helyiségekben elhagyott tárgyakat, u. m.: bórondókat, táskákat, kalapokat, esernyőket, botokat, ruha- és féhernemi léleket január 30-án d. u. 2 órakor fogják nyilvános árverésen eladni.

— **A kolozsvári nemzeti színház épülete.** Kincses Kolozsvár új színházát kap. A színház kivülről kézen van, a belső berendezés most folyik. A színház részére szükségessé vált 1800 négyzetméternyi területet a város ajándékozta. A színház barokk stílusban épült, vegyítve modern elemekkel, a lépcsőház olasz reneszánsz, a nézőtér tisztán barokk stílusú. Alkít látták az új színházat, azt mondják, hogy egy teknivalag nagy gondnal, lehető takarékosággal épített nemzetközi épület, mely a föld bármelyik részén lehetne, nem nincs rajta és benne semmi magyar, semmi nemzeti. Elég szomorú, de nem csodálkozunk rajta, mert a magyar építőművészek mellőzésével a bécsi **Fellner** és **Hellmer** színházépítő cég építette.

— **A lubli polgármester ünye.** Lubló város képviselőtestülete **Gresch Gyula** polgármestert, mivel a közgyűlési határozatokat nem hajtotta végre, állásától felüggesztette és ellene fegyelmi vizsgálatot indított. **Gresch Gyula** erre állásáról lemondott és a közigazgatási bizottság ennek folytán a fegyelmi eljárást megszüntette.

— **Felhívás.** A városi adóügyszóly az uton is felhívja »zon háztulajdonosokat, akiknek ingatlanán **bekebelezett terhek** vannak, hogy terheiket a városi adóügyszólynál díjmentesen kapható nyomtatványon vallják be, hogy a teherösszeg után fizetésű kamat mennyiségéhez mérten jövedelmi pótdadó engedelemben részesülhessenek. Értesíti továbbá az adóügyszólyt az **elbáró közönséget**, hogy az ebédjéig az adópenztárról 20 fillér ellenében kaphatók.

— **A téli nagyvásár.** A híres vásárok ideje lejárt. Régente a debreczeni vásároka özönével jöttek a külföldi kereskedők, reugeteg portékáival árasztva el a város és vidékét. A mai debreczeni nagyvásár már csak árnyéka a réginek. A szomorú közigazgatási viszonyok is nagyon hozzájárulnak a vásári forgalom apadásához. Kevés a pénz, csekély a vásárlási kedv. A nóta sem szól már oly vigan a vásárban, mint hajdan és a lazacnyínhás sátorokban sem oly élenk a sürgő-forgás, mint husz-harmévez érel előtt. A mostani vásárosok is kiraktak portékákat, de legnagyobb részét hazavitték. Néző, kíváncsi, tölönző közönség most is volt bőven a vásárban, de az eladás és vétel forgalma csekélynek mondható.

— **Az utcai járók tisztítása.** Szabályrendeletünk van az utcai gyalogjárók tisztántartásáról, de bizony háztulajdonosaink nem igen tartják be a szabályrendelet rendelkezéseit. Felhívjuk rendőrségünk figyelmét a gyalogjárók tisztántartására. Csak egyszer kell a büntetést kiszabni, behajtani, az utcai gyalogjárók menten tiszták és sármentesek lesznek.

— **A hortobágyi pásztorfogadás.** Hajdanban nem közönséges sídemittással történt a pásztorfogadás városunknál, most azonban, sídemittás nélkül, ezt is hamarosan nyélbe ütök minden nagyobb előkészület nélkül. A pásztorok fogadásával egyidejűleg választja meg az intéző bizottság a hortobágyi gulya- és ménastató gazdaságok felügyelői gazdáit is. **Kirdy Gyula** gazdasági tanácsnok elnökésével az elmúlt héten tartott ülést az intéző bizottság ez ügyben. Felügyelő gazdák lettek: Zöld Mihály, Polgáry József, ifj. Erdi Péter, Juhász István, Polgáry Bálint, helyettese Lada István, Szentessy János, Bánay Péter, Kertész István, Balogh Ferencz, ifj. Kertész István, Balogh Ándor, Szics István, Horváth János és ifj. Kertész István.

— **Áthelyezés.** A pénzügyminiszter **Rásó János** pénzügyi számmelőnrő Niregyházáról a debreczeni pénzügyigazgatóság mellé rendelt szívmegővező helyezte át.

— **Az országos tenyészállat-vásár.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület március hónap 4. és 5-én tartandó tenyészállat-vásárjára már is megindultak a bejelentések, így tekintve, hogy tenyészállatok iránt rendkívül nagy a kereslet, a vásár előre láthatólag nagy lesz. A vásár rendezésége különös súlyt helyez a fölhaljott állatok minőségére s tisztán az ökből 10.000 korona értékű díjakat tűzött ki a kiválóbb tenyészállatok jutalmazására. A vásár bejelentési határideje február 20-án jár le.

— **Heremag arankamentése.** A szolnokdókbamegyei gazdasági egyesület, főleg a megye kisgazdáira való tekintettel, heremag-tisztító gépeket szerzett be. Az aranka kiróstálása az egyesület helyesítéséből s az egyesületi tisztviselők utasítása mellett történik. Az első 50 kál arankamentése teljesen díjmentes. Nagyobb óvatosság végett a rostaaljat elvinni nem szabad, azt megsemmisítik.

— **Debreczeni gyáriparosok évi jelentése.** A magyar gyáriparosok országos szövetsége helybeli főkéja most terjeszt fel az 1905. évről szóló jelentését a budapesti központhoz. Nem sok kedvező jelenti valójuk van gyáriparosaink az 1905. évről. Mint egyetlen kedvező jelenséget megemlíti a jelentés, hogy a közgyelem az elmúlt évben fokozottabban irányult a hön cikknek fogyasztására, miáltal megtörtént az első lépés közönségnek a hazai ipar fejlesztése iránt tanúsított közönyének megtörésére. Örvendezéssel számol be a jelentés arról, hogy a sok kedvezőtlen körülmény ellenére is a debreczeni fiók területén sok kisebb-nagyobb ipari vállalat keletkezett s a meglévők közül is többen gyarapodást értek el. Legnagyobb az Ódesalehy Jenő herczeg most alakulóban levő len-kikészítő gyára, mely fél millió korona befektetéssel és cirka 300 munkással fogja megkezdeni működését. Ezen gyárral a herczeg mezőgazdasági üzemet egészíti ki, s ezzel követendő példát nyújt sok ipari kézséggel megáldott vidékünk nagybírtokosainak az intenzív munkálkodásra. A továbbiakban a jelentés figyelmébe ajánlja a központhoz a Debreczenben nem régen megalakult gyáriparosok hitelszövetkezetét, mely egyrészt a kölcsönösség alapján, másrészt az ipari telepekbe fektetett tőkeör hitelképességének — jobb kiaknázásával érdemes vállalatokat nagyobb hitelrel látja el — szolgálja az iparfejlesztés érdekét is. Az ezen kamara kerületekét külön alakulóban szövetkezetekének országos központba leendő foglalása és kormány támogatása iránt a szövetség közreműködését kéri. Erdes rész a jelentésnek is az, melyely az „Alföld csatornázásnak” újabb felvetett ötletéből kéri a központhoz, hogy a csatornahálózat létesítése iránti buzdítást és illetékes helyen való sürgetést vegye kézbe, a tervet több elaludni ne engedje, annyival kevésbé, mert Ausztria — helyes közigazdasági érzéssel. — A Duna — Odera — Elba — Dnyeszter csatornahálózat kiépítése munkálattalan möhön neki látott s az építkezést már törvényhozással biztosította is. Ezután beszámolván évi működéséről azt kéri, hogy amennyiben a központ újabb gyárak alapításának szándékáról értesíne s esetleg ilyen telepek elhelyezése iránt tanácsért megkerestetnek, legyen figyelemmel Debreczen és vidéke ismert ipari kézségeire s javasolja a telep itt leendő létesítését.

Szerkesztői üzenetek.

Egy bizottsági tag. Szíves érdeklődését köszönjük és kérjük, hogy közléseikhez méltóztatassék a jövőben is hozzájárulni. A cikkelyen nem változtatunk semmit, mert azt az igazságot aktuális értékeknek találjuk.

R. B. A kérdéses cikkelyt lapunk közölte. A felelet azonban nem a városban, hanem a Debreczeni Független Újság január 14-iki számában jelent meg. Nagyon örültünk, hogy egészséges és higgadt vita indult meg az ev. ref. főgimnázium építése ügyében. Idevonatkozó cikkelyeknek nagyon szívesen adunk tért lapunkban.

Hasznosítás. Úgy halljuk, hogy legközelebb újra hozzáfognak a Hortobágy hasznosításának tárgyalásához. Valahogy azt ne tessék binni, hogy alszik ez az ügy. Nemcsak nálunk serénykednek ezen fontos ügy előkészítésében, hanem érdeklődnek ezen kérdés iránt mindazok, akik közgazdasági viszonyaink felfelállításán buzgólkodnak. A feladás szerkesztő szívesen közöl önnel néhány érdekes megoldási tervet, ha befárad hozzá bármely nap délutánján 5—6 óra között.

Szoboszló. Mi is hallottunk azokról a bizonyos tervekéről, de alig hisszük, hogy azok valóra váljanak a mostani politikai viszonyok közepette.

Szabaddogkolozó. Bármelyik könyvesboltban megszerezheti azokat a könyveket, melyek utbaigazítják.

I. K., Szatmár. Az anya nemességét a gyermekekre nem lehet átruházni s az anya nemesi előnevét a gyermek jogosan nem használhatja.

Utimesterjelölt. Utimesteri tanfolyamot minden állámépítészeti hivatal székhelyén rendeznek. A kurzus hat hétig tart. Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt a debreczeni állámépítési hivatal.

Előfizető fia. Ki tudná ezt ez idő szerint megmondani?

Scriptor. Ha cikkelye oly jó volna, mint amily szeretetreméltó kedves levéllel küldte be, szívesen közölnénk. Egy tanácsot azonban adunk: ne tessék azokat követni, akik, bár nincs elegendő képzettségük, minden kérdéshez hozzászólnak.

Sz. B. Névtelen levélre nincs feleletünk.

Képes árjegyzék ingyen. Telefon-szám 168

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legutányosabbban és jótállás mellett eszközi FÖLDVÁRI L. debreczeni első elektrotechnikai vállalat Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára.

15.464.
1906. szám.

Hirdetmény.

Az 1873. évi XX. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott végrehajtási utasítás 2. és 3. szakaszai alapján a **lovak, ösvérek, szamarak, kocsi, szekerek, személyszállító- és teherautómobilok, uti mozdonyok, szántó mozdonyok, önműködő mozdonyok és utcahengeresek** összesírása fogantatandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelt lakosait, hogy a fent elős-roltak közé tartozó tulajdoncaikat 1906. évi február hó 12-től kezdve, bezárólag február hó 28-ig a Csapó-utca 43. számú házánál (úzóltó lakatnyá), a jelzett napokon reggeli 8 órától 12 óráig bejelenteni e ne mulasszák, mivel a mulasztók felmentett végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében minden ló, valamint a fent elősoroltak után is

20 koronáig terjedhető s a szegényalap javára fordítandó pénz-bírsággal fognak büntetett s utólagos bejelentésre is kötelezettek.

A bejelentés alól fel vannak mentve:

1. Az állami lövésztésztézetek lovai.

2. A katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonatisztek azon saját lovai, melyekre szolgálatuk ellátására szükségük van.

Mint hogy pedig az 1873. évi XX t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 2. §-a alapján az 1906. évben a **lőosztályozás** is eszközendő, felhívja a városi tanács Debreczen sz. kir. város egész területén lakó lótulajdonosokat, hogy összes lovaikat — az alább megjelölt kivételével — katonai czélokra alkalmazhatóság tekintetében megjelölt vizsgálatra a Miklóss-utca végén levő Salétron-lakatnyá mellett feleles lovardához annál is inkább vezettetsek elő, mert az 1888. évi VII. törvényczikk értelmében ugyanekkor az állategészségügyi vizsgálat is megtartatik és ezen vizsgálat előtt lovak közlegelőre nem hajthatók. Ezen vizsgálathoz tehát a 4 éven aluli lovak is elővezetendők.

A lovak elővezetése a következő sorrendben történik:

1906. évi március hó 1., 2., 3. a küöségekről.

1906. évi március hó 5. és 6-án az I. és II. kerület.

1906. évi március hó 7. és 8-án az III. és IV. kerület.

1906. évi március hó 9. és 10-án az V. és VI. kerület.

Az osztályozás mindennap reggeli 8 órától déli 12 óráig és délután 2 órától esti 5 óráig történik.

A mulasztókra a törvényben megszabott 30 koronáig terjedhető pénzbüntetés fog alkalmaztatni.

A lőosztályozó bizottság elő vezetés alól mentesek:

a) azon lovak, melyek a bejelentés alól mentesek;
b) az 1873. évi XX. t.-cz. I. és 8. §-ai szerint az állítási kötelezettség alól felmentett lovak, kivéven a törvény 8. §-ában említett kanczák, melyeknek mentesítését a d) pont írja elő;

c) azon csökök, melyek az osztályozás évében a 4 éves kort nem haladják túl; azonban ez alkalommal egészségügyi vizsgálat czéljából ezek is elővezetendők;

d) azon kanczák, melyek az osztályozás előtt 8 nappal ellettek, vagy amelyeknek ellése közvetlenül váratik, de csak azon esetben, ha az osztályozási helyig azokkal hosszabb utat kellene tétetni.

e) ragályos, lázas vagy egyéb betegségben sínlódó lovak;

f) a nyilvánvalóan alkalmatlan lovak.

Az osztályozó bizottság elő vezetés alól mentesített minden lótulajdonos a felmentési okot feltüntető bizonyítvánnyal tartozik igazolni, ezen bizonyítvány két oly községi lakos által állítandó ki, akiknek elővezetendő lovak vannak és ezen körülményt még az osztályozás előtt lehetőleg az összesírás alkalmával bejelentik, illetve a fentebb körülírt bizonyítványt az összesírás alkalmával átadják.

Az a) alatt megjelölt lovakra nézve bizonyítványok nem szükségesletnek.

Debreczen, 1906. január hó.

A városi tanács.

Uri díval, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacs-u. 44. dr Újfalussy-ház Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelenygeket mérték szerint a legszebb kivitelben készit

TELEFON 308. **MELOCCO PÉTER** TELEFON 308.

GYÖR. ~ ~ ~ BUDAPEST. ~ ~ ~ DEBRECZEN.

Képviselő: Dobroczep és Hajdumegya részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiklap.

Műkő- és Czeméntárgyár.

Beton és vasbeton.

Építési vállalat.

Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott **kar-mantyas** és **csömöszöit** Cze-mentesövek, Csatornázás.

Beton és Granito Ferrazo burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstakclatást megszüntet.